Algoritmizácia a programovanie 3. prednáška

Ján Grman

Obsah

- 1. opakovanie
- 2. príkazy cyklov (while, do-while, for)
- 3. Mnohonásobné vetvenie (switch)
- 4. príklady

Príklad: operátory

Čo vypíše program? Aké budú hodnoty premenných?

```
#include <stdio.h>
int main() {
   int a=2, b=3, c=4, d=5, e=6;
  printf("%d\n", e / --a * b++ / c++);
  printf("a: %d, b: %d, c: %d, d: %d, e: %d\n", a, b, c, d, e);
  a \% = b = d = 1 + e / 2;
  printf("a: %d, b: %d, c: %d, d: %d, e: %d\n", a, b, c, d, e);
   return 0;
```

```
4
a: 1, b: 4, c: 5, d: 5, e: 6
a: 1, b: 4, c: 5, d: 4, e: 6
```

Príklad: ternárny operátor

program načíta 2 reálne čísla a pomocou ternárneho operátora vypíše ich maximum

```
#include <stdio.h>
                                     kde je chyba?
int main() {
   float x, y;
   printf("Zadajte 2 realne cisla: ");
                                            načítavanie
   scanf("%f %f", &x, &y); —
                                             na adresu
   printf("%.2f\n", (x > y) ? x : y);
                                           premennej: &
   return 0;
```

Príklad: if

program načíta znak z klávesnice a ak je to číslica, vypíše správu

```
#include <stdio.h>
int main() {
   char c;
   if((c=getchar())>='0' && c <='9')
      printf("cislica");
   return 0;
}</pre>
```

Kde je chyba?

Príklad: priestupný rok

program zistí, či rok je priestupný

Rok je priestupný:

- 1. Rok je priestupný, ak je deliteľný 400 (1600, 2000)
- 2. Ak rok nie je deliteľný 400 ani 100, ale je deliteľný 4, tak je tiež priestupný (napr. 2004, 2008, 1012)

```
IF rok modulo 400 je 0
THEN priestupny
ELSE IF rok modulo 100 je 0
THEN nie_je_priestupny
ELSE IF rok modulo 4 je 0
THEN priestupny
ELSE nie je priestupny
```

Ako by sme to prepísali do jednej podmienky (jedna if-else konštrukcia)

Príklad: priestupný rok


```
#include<stdio.h>
int main(){
   int rok;
   printf("Zadajte rok: ");
   scanf("%d",&rok);
   if(((rok % 4 == 0) && (rok % 100 != 0)) | | (rok % 400 == 0))
      printf("%d je priestupny rok", rok);
   else
      printf("%d nie je priestupny rok", rok);
   return 0;
```

Napíš 100x ...

I will use Google before asking dumb questions. www.mrburns.nl before asking dumb questions. I will use Google Infore asking dumb questions. I will use Google before asking dumb qu I will use Google before asking dumb questions. I will use Good asking dumb questions. I will use Google before asking dumb a I will use Google before asking dumb questions. I will use Google asking dumb questions. I will use Google before asking dumb re-

"I will use Google before asking dumb questions."

 \rightarrow cykly

Iteračné príkazy - cykly

- umožňujú opakovať vykonávanie príkazu alebo bloku príkazov
- tri príkazy: while, for, do-while
- vo všetkých typoch cyklov je možné použiť príkazy na zmenu "normálneho" behu cyklu:

break

ukončuje cyklus (ukončuje najvnútornejšiu slučku a opúšťa cyklus)

continue

skáče na koniec najvnútornejšej slučky s tým si vynúti ďalšiu iteráciu

Príkaz while

cyklus iteruje pokým platí podmienka:

```
while (podmienka)
    prikaz;
```

- testuje podmienku pred prechodom cyklu
 - cyklus teda nemusí prebehnúť ani raz
- používame ho, keď ukončovacia podmienka závisí na nejakom príkaze v tele cyklu
 - ak nie, podmienka by bola splnená stále a cyklus by bol nekonečný

Príkaz while: príklad

program číta znaky z klávesnice, opisuje ich na obrazovku, medzery si nevšíma a skončí po prečítaní znaku *

```
#include <stdio.h>
                           načítanie znaku - musí byť
                           uzátvorkované, lebo != má
int main()
                           väčšiu prioritu ako =
   int c;
   while ((c = getchar()) != '*') {
       if (c != ' ')
          putchar(c);
   return 0;
```

Príkaz while: príklad s použitím break a continue

```
#include <stdio.h>
int main()
                                znaku *
   int c;
   while (1) {
      if ((c = getchar()) == ' ')
         continue;
      if (c == '*')
         break;
      putchar(c);
   return 0;
```

program číta znaky z klávesnice, opisuje ich na obrazovku, medzier si nevšíma a skončí po prečítaní znaku *

Príkaz while

 telo cyklu môže byť aj prázdne, napr. na vynechanie medzier na vstupe:

```
while (getchar() == ' ')
;
```

alebo preskočí všetky biele znaky na vstupe:

Príkaz do-while

- testuje podmienku po prechode cyklu
 - cyklus sa vykoná aspoň raz

```
do {
    prikazy;
}while (podmienka)
```

program opúšťa cyklus pri nesplnenej podmienke

Príkaz do-while: príklad

program číta znaky z klávesnice, opisuje ich na obrazovku, medzier si nevšíma a skončí po prečítaní znaku *, na konci vypíše *

```
#include <stdio.h>
int main()
   int c;
   do {
      if ((c = getchar()) != ' ')
         putchar(c);
   } while (c != '*')
   return 0;
```

Príkaz for

používa sa, keď dopredu vieme počet prechodov cyklom

```
for (vyraz_start; vyraz_stop; vyraz_iter)
prikaz;

keď nesplnený vyraz stop - končí cyklus
```

napíš 100x "I will not cut corners" - vždy do nového riadku, každý riadok začni číslom riadku

```
for (i = 1; i <= 100; i++)
    printf("%d: I will not cut corners.\n", i);</pre>
```

Príkaz for


```
for (vyraz_start; vyraz_stop; vyraz_iter)
    prikaz;
```

- výrazy vyraz_start, vyraz_stop, vyraz_iter nemusia spolu súvisieť a nemusia byť vôbec uvedené v každom prípade treba uviesť bodkočiarku
- priebeh for-cyklu:
 - na začiatku sa vyhodnotí vyraz_start
 - 2. otestuje sa, či je **vyraz_stop** pravdivý, inak skonči
 - 3. ak áno, vykoná sa prikaz a vykoná sa vyraz_iter
 - 4. na začiatok cyklu (2)
- dajú sa použiť break a continue

Príkaz for


```
for (vyraz_start; vyraz_stop; vyraz_iter)
    prikaz;
```

dá sa prepísať ako while cyklus:

```
vyraz_start;
while (vyraz_stop) {
   prikaz;
   vyraz_iter;
}
```

Príkaz for: príklady

```
int i = 1;
```

všetky 3 príklady predokladajú definíciu, vypisujú čísla od 1 do 10

```
for (i = 1; i <= 10; i++)
  printf("%d ", i);</pre>
```

klasické a odporučené použitie

```
for ( ; i <= 10; i++)
printf("%d ", i);
```

využitie inicializácie v definícii - nevhodné, lebo nie je všetko spolu

```
for ( ; i <= 10; )
    printf("%d ", i++);</pre>
```

riadiaca premenná je menená v tele cyklu nevhodné

Príkaz for: príklady


```
for ( ; i <= 10; printf(%d ", i), i++)
;</pre>
```

využitie operátora čiarka (,) - časté, nie úplne vhodné

```
int i, sum;
for (i = 1, sum = 0; i <= 10; sum += i, i++)
    printf/ ", i);</pre>
```

použitie operátora čiarka v inicializácii - vhodné, pri výpočte - nevhodné

Príkaz for: príklady


```
int i, sucin;
for (i = 3, sucin = 1; i <= 9; i += 2)
   sucin *= i;</pre>
```

cyklus môže meniť riadiacu štruktúru ľubovoľným spôsobom (nielen i++)

Odporúčania

- mať len jednu riadiacu premennú
- riadiaca premenná má byť ovplyvňovaná len v riadiacej časti cyklu, nie v jeho tele
- inicializácia v inicializačnej časti
- ak má cyklus (nie len for) prázdne telo, bodkočiarku dať na nový riadok
- príklaz continue je vhodné nahradiť if-else konštrukciou
- príkaz break len v najnutnejších prípadoch, najlepšie maximálne na jednom mieste
- cykly while a for sú prehľadnejšie ako do-while,
 preto ich uprednostňujte

Príklad: výpis čísel

```
#include <stdio.h>
int main() {
   int i=1, n;
   scanf("%d", &n);
   if(n >= 1)
      do {
         printf("%d\n", i++);
      } while(i<=n);</pre>
  return 0;
```

Výpis čísel od 1 po n

do-while vždy vykoná prvý beh cykom. if zabezpečí, že keď n<1, cyklus sa nevykoná ani raz

Príklad: počet deliteľov


```
#include <stdio.h>
int main() {
   int i, int1, int2, del, pocet=0;
   printf("Zadajte interval a delitel: ");
   scanf("%d %d %d", &int1, &int2, &del);
   for(i=int1; i<=int2; i++)</pre>
      if (!(i % del))
         pocet++;
   printf("V <%d, %d> je %d delitelov cisla %d.\n",
      int1, int2, pocet, del);
   return 0;
```

Príklad: výpis písmen - opakovane Výpis písm

Výpis písmen od A po zadané písmeno – zvolený počet krát.

```
#include <stdio.h>
int main() {
   char c1, c2;
   int i, n;
   printf("Zadajte velke pismeno: ");
   c2 = getchar();
   if(c2 >= 'A' && c2 <= 'Z') {
      printf("Kolkokrat vypisat A - %c? ", c2);
      scanf("%d", &n);
      for(i=1; i<=n; i++) {
         for(c1='A'; c1<=c2; c1++)
            putchar(c1);
         putchar('\n');
   return 0;
```

Príklad: výpis 1, ..., n písmen

Výpis prvých 1, 2, 3, ...n písmen po zadané n.

```
#include <stdio.h>
int main() {
   int i, j, n;
   printf("Zadajte pocet: ");
   scanf("%d", &n);
   for(i=1; i<=n; i++) {
      for(j=0; j<i; j++)
         putchar('A'+j);
      putchar('\n');
   return 0;
```

```
pre n: 5

A

AB

ABC

ABCD

ABCDE
```

Príklad: Súčty čísel od 1 do i

```
program vypíše súčty
#include <stdio h>
                              1 + ... + i
int main() {
                              pre všetky i od 1 do n
  int i, j, n, sucet;
  printf("Zadajte n: ");
  scanf("%d", &n);
                                    počet
  for (i=1; i<=n; i++) {
                                  prechodov
    sucet = 0;
                                   cyklom
    for (j=1; j<=i; j++)
                                  sa zvyšuje
      sucet += j;
    printf("1 - %2d: %2d\n", i, sucet);
  return 0;
```

```
pre n: 7
1 - 1: 1
1 - 2: 3
1 - 3: 6
1 - 4: 10
1 - 5: 15
1 - 6: 21
1 - 7:28
```

```
#include <stdio.h>
int main()
   int i, dlzka;
   printf("Zadajte dlzku: ");
   scanf("%d", &dlzka);
   for (i = 1; i <=dlzka; i++)
      if (i % 2)
         putchar(' ');
      else
         putchar('*');
   return 0;
```

do riadku nakreslí striedavo na každú druhú pozíciu hviezdičku

```
pre dlzka: 8

* * * *
```

```
#include <stdio.h>
                                      pomocou
int main()
                                      hviezdičiek
                                      nakreslí
   int dlzka, i, j;
                                      kríž
   printf("Zadajte dlzku ramena: ");
   scanf("%d", &dlzka);
   for (i = 1; i <= dlzka * 2 + 1; i++) {
      for (j = 1; j \le dlzka * 2 + 1; j++)
        if (j == dlzka+1 || i == dlzka+1)
            putchar('*');
         else
            putchar(' ');
       putchar('\n');
   return 0;
```

```
#include <stdio.h>
                            pomocou
int main()
                            hviezdičiek nakreslí
                            šachovnicu
  int r, i, j;
 printf("Zadajte rozmer: ");
  scanf("%d", &r);
  for (i=1; i<=r; i++) {
    for (j=1; j<=r; j++)
      if ((i % 2 == 0 && j % 2 == 1) ||
           (i % 2 == 1 && j % 2 == 0))
         putchar('*');
      else
         putchar(' ');
     putchar('\n');
  return 0;
```

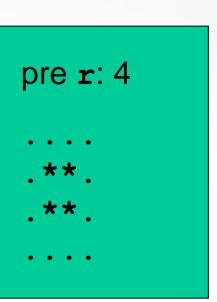
pre **r**: 10 *

pomocou hviezdičiek nakreslí "šachovnicu"

```
for (i=1; i<=r; i++) {
  for (j=1; j<=r; j++)
  if (i % 2 == 1 && (j % 6 == 1 || j % 6 == 2) ||
      i % 2 == 0 && j % 6 != 1 && j % 6 != 2)
      putchar('*');
  else
      putchar(' ');
  putchar('\n');
}</pre>
```

len zátvorky, ktoré musia byť

```
#include <stdio h>
                               pomocou
int main() {
                               hviezdičiek nakreslí
  int i, j, r;
                               štvorec
  printf("Zadajte rozmer: ");
  scanf("%d", &r);
  for (i=1; i<=r; i++) {
    for (j=1; j<=r; j++)
      if ((i > 1) \&\& (i < r) \&\&
           (j > 1) \&\& (j < r))
        putchar('*');
      else
        putchar('.');
    putchar('\n');
                             vnútorné zátvorky
                               nemusia byť
  return 0;
```


Príklad: break a continue

```
#include <stdio h>
                                 int main() {
                                     Čo vypíše program?
  int i;
  for(i=5; i<=10; i=i+1) {
     if(i == 8)
        break;
     printf("prvy for - i: %d\n", i);
  for(i=5; i<=10; i=i+1) {
                                      prvy for - i: 5
     if(i == 8)
                                      prvy for - i: 6
        continue;
                                      prvy for - i: 7
     printf("druhy for - i: %d\n", i);
                                       druhy for - i: 5
                                       druhy for - i: 6
return 0;
                                       druhy for - i: 7
                                       druhy for - i: 9
                                       druhy for - i: 10
```

Mnohonásobné vetvenie


```
if (c == 'a')
else if (c == 'b')
else if (c == 'c')
else if (c == 'd')
else
```

jednoduchšie: príkazom switch

Príkaz switch

- výraz, podľa ktorého sa rozhoduje, musí byť typu int
- každá vetva musí byť ukončená príkazom break
- v každej vetve môže byť viac príkazov, ktoré nie je nutné uzatvárať do zátvoriek
- vetva default vykonáva sa, keď žiadna iná vetva nie je splnená

```
switch (vyraz) {
   case hodnota_1 : prikaz_1; break;
   ...
   case hodnota_n : prikaz_n; break;
   default : prikaz_def; break;
}
```

Príkaz switch

 ak je viac hodnôt, pre ktoré chceme vykonať rovnaký príkaz (napr. hodnoty h_1, h_2, h_3):

```
switch (vyraz) {
   case h_1 :
   case h_2 :
   case h_3 : prikaz_123; break;
   case h_4 : prikaz_4; break;
   default : prikaz_def; break;
}
```

⇒ ak nie je vetva ukončená príkazom break, program neopustí switch, ale spracováva nasledujúcu vetvu v poradí - až po najbližšie break, alebo konca switch

časť programu vypíše znaky 123 po stlačení klávesy 'a', 'b' alebo 'c'. Po stlačení 'd' vypíše 23 a po stlačení inej klávesy vypíše len 3

```
switch (getchar()) {
   case 'a' :
   case 'b' :
   case 'c' : putchar(1);
   case 'd' : putchar(2);
   default : putchar(3);
}
```

časť programu vypíše znaky 1 po stlačení klávesy 'a', 'b' alebo 'c'. Po stlačení 'd' vypíše 2 a po stlačení inej klávesy vypíše len 3

```
switch (getchar()) {
   case 'a' :
   case 'b' :
   case 'c' : putchar(1); break;
   case 'd' : putchar(2); break;
   default : putchar(3); break;
}
```

Príkaz switch: poznámky

- príkaz break
 - ruší najvnútornejšiu slučku cyklu, alebo
 - ukončuje príkaz switch
 treba dávať pozor na cyklus vo vnútri switch a naopak
- vetva default nemusí byť ako posledná, z konvencie sa tam dáva
- ak je vetva default na konci, nie je break nutný, dáva sa z konvencie

Aj keď nie je default na konci, vykoná sa vtedy, keď nie je splnená žiadna iná vetva

```
switch (getchar()) {
   default:
      printf("Nestlacil si ani '1' ani '2'.\n");
      break;
   case '1' :
      printf("Stlacil si '1'.\n");
      break;
   case '2' :
      printf("Stlacil si '2'.\n");
      break;
```

```
int c = 0;
while (c != '*') {
   switch (c = getchar()) {
      case ' ' :
      case '\t':
         putchar('#');
         continue;
      case '*' :
         break;
      default :
         putchar(c);
         break;
```

Mieša veci, ktoré nemajú nič spoločné!!!

```
while ((c = getchar())
          != '*') {
   switch (c) {
      case ' ' :
      case '\t' :
         putchar('#');
         break;
      default
         putchar(c);
         break;
```

časť programu
číta znaky a
opisuje ich na
obrazovku, biele
znaky nahradí
'#' a po
prečítaní '*'
skončí -

lepšie riešenie

```
while ((c = getchar())
         != '*') {
   switch (c) {
      case ' ' :
      case '\t' :
               c = '#';
      default
               putchar(c);
```

časť programu
číta znaky a
opisuje ich na
obrazovku, biele
znaky nahradí
'#' a po
prečítaní '*'
skončí -

kratšie, ale menej prehľadné

Príkaz goto

- príkazu goto sa dá v štrukturovanom jazyku (ako je jazyk
 C) vždy vyhnúť → nepoužívať!
- ⇒ ak ho niekto chce používať musíte si ho naštudovať (Herout, 3. vydanie str. 59; Herout, 4. vydanie, str. 65)

Príkaz return

- ukončí práve sa vykonávajúcu funkciu, ktorá ho obsahuje
- vo funkcii main() ukončí sa program
- často sa pomocou return vracia hodnota → neskôr

```
void vypis(int k) {
   if (k == 0)
      return;
   ... /* vypocet, kde je treba
          nenulove cislo */
   printf("k: %d, ...", k);
```

Časté chyby

then nie je kľúčové slovo jazyka C

```
if i == 1
```

chýbajú zátvorky

```
if (i == 1)
   y = x
else
  x++;
```

chýba bodkočiarka

if
$$(i = 1)$$

priradenie (=) namiesto porovnania (==)

Časté chyby

chýbajú zátvorky

```
while (x == 1) do
```

za while nie je do

```
for (i = 0; i < 10; i++);
x += i;
```

nemá tu byť bodkočiarka

Uvedomte si

- operátor priradenia: =
- operátor pre porovnanie: ==
- logické && (AND) a | | (OR) majú skrátené vyhodnocovanie
- pre ukončenie slučky cyklu príkaz break
- za každou vetvou príkazu switch musí byť break ak nie je, vetvy musia súvisieť
- ak si nie ste istí s prioritami, zátvorkujte
- vyhýbajte sa podozrivým a komplikovaným kódom

Priklad: switch

```
#include <stdio.h>
                                      Čo vypíše program?
int main() {
  int i;
  for(i=3; i<13; i++)
     switch(i) {
        case 3: printf("Hodnota je 3\n");
           break:
        case 4: printf("Hodnot
                             Hodnota je 3
           break;
                             Hodnota je 4
        case 5:
        case 6:
                             Hodnota je medzi 5 a 8
        case 7:
                             Hodnota je medzi 5 a 8
        case 8: printf("Hodnot
                             Hodnota je medzi 5 a 8
           break;
        case 11: printf("Hodnota je medzi 5 a 8
                             Nedefinovana hodnota
           break;
        default: printf("Nedef Nedefinovana hodnota
                             Hodnota je 11
  return 0;
                             Nedefinovana hodnota
```

```
#include <stdio.h>
                                   program náhodne vyberie
#include <stdlib.h>
                                 magické číslo. Používateľ číslo
                                  háda pokým ho nezistí alebo
int main(void)
                                  neukončí program načítaním
   int magicke;
                                           čísla -1.
   int tip;
  magicke = rand();
  printf("Vas tip na magicke cislo: ");
   scanf("%d", &tip);
  while (tip != magicke && tip != -1) {
      if (tip > magicke)
         printf("\ntip je prilis vysoky, zadajte dalsi: ");
      else printf("\ntip je prilis nizky, zadajte dalsi:\n");
      scanf("%d", &tip);
   if (tip == magicke ) {
     printf("*** BINGO! ***");
     printf(" %d je magicke cislo.\n", magicke);
   else
     printf("Skus nabuduce.\n");
   return 0;
```

Príklad: trojuholník

```
#include <stdio.h>
int main() {
   int i, j, n;
   scanf("%d", &n);
   for(i=1; i<=n; i++) {
      for(j=1; j<=n; j++)
         if(i>=j) putchar('*');
            else putchar(' ');
      putchar('\n');
   return 0;
```

Program vykrelí trojuholník z hviezdičiek a medzier

```
Pre n=5:

*

**

**

**

***

***
```

Príklad: trojuholník – pridaný for (1)

```
#include <stdio.h>
int main() {
   int i, j, n, k;
   scanf("%d", &n);
   for (k=1; k<=2; k++)
      for(i=1; i<=n; i++) {
         for(j=1; j<=n; j++)
            if(i>=j) putchar('*');
            else putchar(' ');
         putchar('\n');
   return 0;
```

Čo urobí pridanie for-cyklu?

Príklad: trojuholník – pridaný for (2)

```
#include <stdio.h>
int main() {
   int i, j, n, k;
   scanf("%d", &n);
   for(i=1; i<=n; i++) {
      for (k=1; k \le 2; k++)
         for(j=1; j<=n; j++)
            if(i>=j) putchar('*');
            else putchar(' ');
         putchar('\n');
   return 0;
```

Čo urobí pridanie **for**-cyklu?

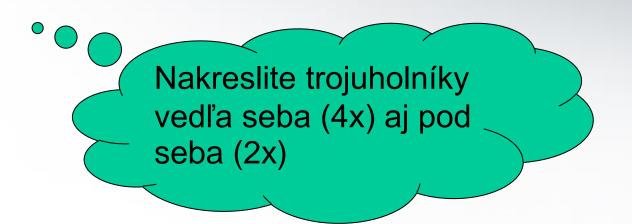
Príklad: trojuholník – pridaný for (3)

```
#include <stdio.h>
int main() {
   int i, j, n, k;
   scanf("%d", &n);
   for(i=1; i<=n; i++) {
         for(j=1; j<=n; j++)
            for (k=1; k<=2; k++)
               if(i>=j) putchar('*');
               else putchar(' ');
         putchar('\n');
   return 0;
```

Čo urobí pridanie for-cyklu?

Príklad: trojuholník – pridaný for (4)


```
      Pre n=5:

      **
      **

      ***
      **

      ***
      **

      ***
      **

      ***
      **

      ***
      **

      **
      *

      **
      *

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **

      **
      **
```

Ďalšie príklady

- Od zadaného písmena vypísať písmená do konca abecedy
- Od zadaného písmena vypísať k písmen
- Načíta sa celé číslo n zadá sa n čísel a vypíše sa ich súčet
- Vypísať čísla od 1 po zvolené n vždy oddelené znakom + (a medzerami) a na konci riadku pridať = a ich súčet
- n riadkov: súčet od 1 po 1, v ďašom riadku od 1 po 2, ..., až od 1 po n
- Vypísať čísla od 1 po zvolené n tak, že sa vypisujú len čísla deliteľné daným celým číslom k

Ďalšie príklady

- Nakresliť pomocou hviezdičiek obrázok X
- Obázok X opakovať n-krát pod seba
- Obrázok X opakovať m-krát vedľa seba